

Vergaderjaar 2015–2016

27 561

Nationaal Antennebeleid

Nr. 44

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 september 2015

Op 29 april 2015 informeerde ik u over de stand van zaken met betrekking tot het Programma Elektromagnetische Velden en Gezondheid van de organisatie ZonMw¹.

Daarin stond dat medio 2015 een in opdracht van ZonMw uitgevoerde tussenevaluatie beschikbaar zou komen. Hierbij ontvangt u, mede namens de Ministers van Economische Zaken, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, die evaluatie met de daarbij behorende brief van het bestuur van ZonMw².

Noties van het bestuur van ZonMw

Het bestuur van ZonMw geeft aan dat het zich grotendeels kan vinden in de conclusies van het rapport en de reactie daarop van de programma-commissie Elektromagnetische Velden en Gezondheid.

Het is tevreden over de uitvoering van het programma en de daarmee opgebouwde kennisinfrastructuur op het gebied van Elektromagnetische Velden (EMV) en gezondheid. De voorlopige resultaten van het programma leveren een bijdrage aan de wetenschappelijke kennis op het gebied van EMV en gezondheid. Het bestuur vindt het een belangrijke bevinding dat, hoewel de wetenschap mogelijke gezondheidseffecten van EMV niet volledig kan uitsluiten, de uitgevoerde wetenschappelijke onderzoeksprojecten geen aanwijzingen hebben opgeleverd dat dagelijkse blootstelling aan EMV in de leefomgeving, die binnen de gestelde veiligheidslimieten blijft, leidt tot permanente gezondheidsschade.

Het bestuur deelt met de programmacommissie Elektromagnetische Velden en Gezondheid de zorgen over het voortbestaan van de opgebouwde expertise in Nederland. Het geeft daarbij aan dat voor het

¹ Kamerstuk 27 561, nr. 43.

² De evaluatie van Technopolis en de brief van het bestuur van ZonMw zijn te vinden op www.Zonmw.nl/EMV, Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

tijdig en adequaat adresseren van toekomstige vragen en zorgen over nieuwe EMV-technieken het essentieel is dat de opgebouwde expertise up-to-date blijft voor organisaties als de Gezondheidsraad en het Kennisplatform EMV en Gezondheid en de betrokken ministeries. Het bestuur onderschrijft de aanbeveling uit het evaluatierapport en van de programmacommissie om enkele onderzoeken in aanvulling op het onderzoeksprogramma te blijven ondersteunen.

Samenvattend gaat het om de volgende activiteiten:

- Verlenging van het lopende bevolkingsonderzoek naar de blootstelling aan en mogelijke gezondheidseffecten van EMV;
- Onderzoek naar de medische toepassing van EMV;
- Onderzoek naar communicatie en kennisdeling met de maatschappij op het gebied van EMV;
- Nader onderzoek naar werkgerelateerde blootstelling met name bij MRI-scannermedewerkers.

Reactie op het rapport en de noties vanuit het bestuur

Met belangstelling is kennisgenomen van het rapport en de noties daarover van de programmacommissie en het bestuur van ZonMw. Omdat het programma loopt tot en met 2019, is er nog geen compleet beeld met eindconclusies te geven. De tussenevaluatie van het onderzoeksprogramma levert geen aanwijzingen op voor gezondheidsschade als gevolg van EMV. Dat is vooralsnog goed nieuws. Het onderzoeksprogramma van ZonMw levert een positieve bijdrage aan de onafhankelijke informatieverstrekking over EMV en gezondheid. De tussenevaluatie roept geen vragen op die op dit moment aanleiding geven tot het ondersteunen van een vervolprogramma.

Het bestuur van ZonMw en de programmacommissie spreken hun zorg uit dat de in het kader van het programma opgebouwde onderzoeksexpertise mogelijk niet zal voortbestaan. Het onderzoeksprogramma van ZonMw levert een belangrijke Nederlandse bijdrage aan de internationale kennisontwikkeling op dit gebied. De rijksoverheid heeft in 2006 ruim 16 miljoen Euro beschikbaar gesteld om dit onderzoeksprogramma mogelijk te maken. De tussenevaluatie roept evenwel geen nieuwe beleidsvragen op over mogelijke gezondheidseffecten van EMV. Veel van de onderzoeksvragen rond EMV en gezondheid zijn voor het moment afdoende beantwoord er zijn vooralsnog onvoldoende gedegen aanknopingspunten voor verder onderzoek.

In diverse landen lopen onderzoeken naar mogelijke gezondheidseffecten van EMV. Bestaande instituten als de Gezondheidsraad, het RIVM en het Kennisplatform EMV³ (momenteel in een overgangsfase) spelen een rol bij het ontsluiten van de internationale kennisinfrastructuur en het op peil houden van de kennis over EMV en gezondheid in Nederland. Regelmatig worden de inzichten die daarbij gepresenteerd worden met uw Kamer gedeeld, zoals laatstelijk bij het advies van de Gezondheidsraad over de relatie tussen blootstelling aan radiofrequente elektromagnetische velden en kanker⁴. De wetenschappelijke ontwikkelingen op dit gebied hebben mijn voortdurende belangstelling.

³ <http://www.kennisplatform.nl>.

⁴ Brief van 16 oktober 2014, Kamerstuk 27 561, nr. 42.

Met grote interesse wordt uitgekeken naar de eindresultaten van het onderzoeksprogramma van ZonMw die te zijner tijd beschikbaar komen.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
W.J. Mansveld